

Motion till riksdagen 2017/18:1746

av **Olle Felten m.fl. (SD)**

Bättre styrning av arbetet med finansiell stabilitet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka ledningsstrukturen kring arbetet med finansiell stabilitet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att organisationen av makrotillsynen bör ses över och förtydligas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam rapport om finansiell stabilitet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om myndigheternas ansvar och befogenheter och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att komplettera lag 2014:484 så att Riksgälden ges tillgång till databasen för övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna i sitt resolutionsuppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Inledning

Hur vi organiserar arbetet med finansiell stabilitet påverkar resultatet av våra insatser. Dagens organisation har resulterat i att marknaden nås av delvis divergerande analyser av verkligheten och om de åtgärder som behöver vidtas. Detta är en situation som har uppmärksammats såväl internationellt som nationellt.

Ansvar för arbetet i Sverige med att skapa och upprätthålla en god finansiell stabilitet, det vi vanligen kallar makrotillsyn, är uppdelat på tre olika myndigheter, Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgälden. I dessa organisationer och i debatten framkommer inte sällan olika uppfattningar om vem som har ansvaret för vad inom ramen för en helhetsbild på makrotillsyn. I en utredning som gjorts av riksdagens utredningstjänst om hur ansvaret är fördelat mellan myndigheterna framkommer det att det finns en rad oklarheter i arbetsfördelningen mellan de tre myndigheterna.

Problembeskrivning

Det huvudsakliga problemet med nuvarande ordning ligger i brister i arbetet med att skapa en samsyn avseende verklighetsbeskrivning, inriktningsbeslut och vilka åtgärder som kan vara lämpliga att vidta i en given situation. Systemet innebär en påtaglig risk för att divergerande budskap når marknaden och att trovärdigheten i statens insatser för finansiell stabilitet undergrävs. Därmed riskerar arbetet med finansiell stabilitet att få väsentligt sämre effekt än vad som skulle kunna uppnås med en bättre ordning.

2015 etablerades ett samverkansorgan, Finansiella stabilitetsrådet, med syftet att skapa ett forum för diskussioner mellan myndigheterna. Rådet har ingen beslutanderätt. Initiativet att etablera stabilitetsrådet var mycket vällovt, men det har visat sig vara en alltför grund plattform för att skapa den nödvändiga samsynen kring problemformuleringen och hur stabilitetsfrågorna bör hanteras.

En annan sida av problemkomplexet kring arbetet med finansiell stabilitet är bristen på skarpa verktyg för att påverka marknaden i önskad riktning. Myndigheterna har inte en tillräckligt bred och innehållsrik verktygslåda, utan måste få godkännande av regeringen för att kunna vidta de åtgärder som man anser krävs. Situationen blir den att man har ett uppdrag och ett ansvar men ingen, eller snarare en alltför kringskuren, möjlighet att agera.

En liten del av problemet blottades 2015 då Finansinspektionens förslag om att införa amorteringskrav för bolån underkändes av Kammarrätten i Jönköping, med motiveringen att Finansinspektionen inte hade befogenhet att införa ett sådant. Kammarrätten pekade här på ett genant problem för den svenska statsapparaten, men också på ett område som måste bli föremål för en tydligare politisk styrning, så att det inte skall kunna råda några oklarheter om hur våra myndigheters mandat och förutsättningar ser ut.

I Goodfriend och Kings utvärdering av Riksbankens penningpolitik gjordes också en genomlysning av Sveriges arbete med att säkra den finansiella stabiliteten. Man kom därvid fram till att ledningssystemet är vagt och att ansvarsfördelningen mellan, i första hand, Riksbanken och Finansinspektion är otydlig. Därmed skapas en allvarlig spricka i trovärdigheten för arbetet för finansiell stabilitet.

För att råda bot på dessa problem, som kan bidra till att arbetet med finansiell stabilitet till viss del motverkar sitt syfte, krävs det åtgärder för att skapa en organisation som styr arbetet mot en gemensam verklighetsbild från våra myndigheter.

Databasstöd

Finansinspektionen har ett övergripande ansvar för arbetet med finansiell stabilitet, men Riksbanken har ett eget ansvar för betalningssystemet och penningpolitiken och Riksgälden har ansvaret för resolution av banker i kris. Det är avgörande för arbetet med finansiell stabilitet att det kan bedrivas på ett effektivt sätt och utan dröjsmål för de myndigheter som har att hantera de olika delarna av detta för Sverige viktiga arbete.

SCB förvaltar en databas med uppgifter om finansmarknaden och dess aktörer med syftet att understödja övervakning av och tillsyn över finansmarknaderna. Databasen är viktig för arbetet med finansiell stabilitet, i de delar det handlar om tillsyn och kontroll. Idag är det enbart Riksbanken och Finansinspektionen som har egen tillgång till databasen.

Riksgälden, som hanterar resolutionsinstrumentet för hantering av krisande banker, har inte tillgång till databasen, som innehåller viktiga data som är nödvändiga för att arbetet med resolutionsuppdraget skall kunna utföras med önskvärd effektivitet. Vi menar att det faktum att Riksgälden, som en av de tre centrala aktörerna i dessa frågor, liksom Finansinspektionen och Riksbanken, bör ha tillgång till databasen för att kunna agera säkert, snabbt och effektivt, vilket är avgörande för att åtgärder i detta sammanhang skall kunna få avsedd effekt.

Lag 2014:484, som reglerar databasen och dess användning, nämner inte Riksgälden bland de som har tillstånd att använda databasen. Vi ser det som en stor brist i ramverket kring arbete med finansiell stabilitet och riskhantering i den finansiella sektorn, att aktuella myndigheter inte har tillgång till de verktyg de behöver för att lösa sina uppgifter på ett korrekt och effektivt sätt.

Med hänvisning till detta förhållande anser vi därför att lagen bör kompletteras med följande tillägg i en 7 b §: ”Riksgälden ska ha direktåtkomst till uppgifterna i databasen i sin verksamhet inom ramen för resolutionsuppdraget samt i sin verksamhet för framställning av statistik.”

Inriktning på åtgärder

Vi föreslår därför att regeringen utreder de frågeställningar vi kortfattat skissar nedan och återkommer med ett lagförslag med relevanta åtgärder för att lösa de ovan beskrivna problemkomplexen. Det skulle vara lämpligt att delar av frågorna läggs in i den översyn av riksbankslagen som aviserats. Andra delar kan dock med stor fördel hanteras separat för att ett snabbare resultat skall kunna åstadkommas, då de inte enbart har fokus på Riksbankens verksamhet.

1. Organisationen av makrotillsynen ses över och förtydligas. I denna del bör regelverket för samtliga tre myndigheter, Finansinspektionen, Riksbanken och Riksgälden, kompletteras med avgränsningar av de områden som respektive myndighet har det övergripande ansvaret för. Andra områden där det kan vara praktiskt med ett fortsatt delat ansvar, skall detta förtydligas så att det klart framgår vilka olika moment respektive myndighet har huvudansvar för samt hur myndigheterna skall samverka för att åstadkomma en gemensam syn i sådana frågor. Vårt förslag är i det senare fallet att det finansiella stabilitetsrådet blir ett forum för samverkan med en gemensam beslutsprocess.
2. Det finansiella stabilitetsrådet bör också vara en avsändare av en gemensam rapport om finansiell stabilitet, i vilken de olika ansvarsområdena delas upp på respektive ansvarig myndighet och där områden med gemensamt eller delat ansvar också framgår tydligt. Det är i detta sammanhang viktigt att behålla myndigheternas integritet i förhållande till varandra i de delar där man har olika roller. Det bör dock vara en strävan att i de gemensamma delarna av stabilitetsrapporten lägga särskild vikt vid att myndigheterna skapar en gemensam bild utåt samt presenterar denna bild och beslutade åtgärder med en röst utåt. Detta får dock inte innebära att man inte kan ha olika uppfattningar i diskussionernas inledning. Tvärtom bör en bred och djup debatt myndigheterna emellan uppmuntras, så att olika problemkomplex blir allsidigt belysta. Det leder i sin tur till att ett bättre och stabilare beslutsunderlag kan arbetas fram.

I de delar av stabilitetsrapporten där respektive myndighet har ett övergripande ansvar skall den myndigheten ha ansvaret för rapportens innehåll och slutsatser. Övriga myndigheters synpunkter skall dock inhämtas och vägas in i den ansvariga myndighetens bedömningar.

3. Myndigheternas befogenheter, eller uppsättning av tillgängliga finansiella regleringsverktyg och åtgärds paket, utvecklas och görs tillgängliga för respektive myndighet att hantera under eget ansvar. Det är därvid viktigt att respektive myndighet ges en tillräckligt bred och djup befogenhet men också ansvar för att kunna agera tillräckligt kraftfullt och i tid för att maximera den önskvärda effekten.
4. Det 2015 inrättade finansiella stabilitetsrådet utvecklas till en plattform för diskussioner och gemensamma beslut myndigheterna emellan. Det är därvid viktigt att processen för överväganden och beslut blir fortsatt transparent i delar där det inte motverkar sitt syfte, att bygga stabilitet i det finansiella systemet.

Olle Felten (SD)

Mikael Eskilandersson (SD)

David Lång (SD)

Dennis Dioukarev (SD)

Oscar Sjöstedt (SD)